

FINE ARTS HIGH SCHOOLS VIOLIN INSTRUCTORS' ATTITUDES TOWARDS SCALE STUDIES, SCALE STUDY SUGGESTIONS FOR FINE ARTS HIGH SCHOOLS

Cemil Kürşat KARADENİZ*
Esra DALKIRAN**1

* Doktora Öğrencisi, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı
**Prof. Dr. Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Müzik Eğitimi Anasanat Dalı

Abstract

During violin playing, for functioning of left hand systematic, it is necessary to apply finger movements, forearms and ankle operations correctly on the instrument and to use this function smooth and without disrupting the musical orientation. Integrated with the right note, establishing the nearest to the right intonation and relating it directly to the functioning are the absolute purpose of gamu studies. In general meaning, scale studies, which provides intonation, technical functioning and development of sound quality, should not be ignored that is a technical element that it should be studied regularly in a systematic which is right fingered and positioned. This study was conducted by using structured interview technique to examine the situations of 7 violin educators who gave violin training in Isparta, Ankara and Denizli Fine Arts High School and their attitudes towards the scale studies in their lessons with attitudes towards scale studies in their daily violin exercises of 10 students who had studied violin at Denizli Fine Arts High School. For this purpose; "Observation Form" was created that consisting of 7 open-ended questions purposed at working scales in violin lessons and working by the students. Expert opinion has been taken in planning the content of the form and preparing the related questions. Also, technical analysis of 4 year education program of Fine Arts High Schools' violin training and the source books that was prepared by the Ministry of Education for violin training were used as a data collection tool. The findings of the study are; the learning outcome of the violin lessons are few due to the inadequacy of lesson hours, unable to make time for scale studies within lesson hours and unable to gain adequate violin practice act towards scale studies in daily exercises, the tonalities, that thought for 9th grade scale studies which is in the 4 year violin education program of the Ministry of Education, should be applied in 3 octaves to the level of 12th grade and there should also be a lesson hour related to the scale studies and the Violin Schoolbooks of Ministry of Education are inadequate towards scale studies.

Keywords: Violin Training, Scale Study, Left Hand Technical Functioning, Intonation, Violin Right and Left Hands

GÜZEL SANATLAR LİSELERİ KEMAN EĞİTİMCİLERİNİN DİZİ ÇALIŞMALARINA YER VERME DURUMLARI, GÜZEL SANATLAR LİSELERİ İÇİN DİZİ ÇALIŞMA ÖNERİLERİ

Özet

Keman çalmada sol el sistematığının işleyişine yönelik parmak hareketleri, ön kol ve bilek işleyişinin çalgı üzerinde doğru biçimde uygulanması ve pozisyon geçişlerinde bu işleyişin akıcı ve müziksel yönelişi aksatmadan kullanılması gerekmektedir. Doğru ses ile bütünleşik, doğruya en yakın entonasyonun kurulması ve işleyişle doğrudan ilişkilendirilmesi gam çalışmalarının mutlak amacıdır. Genel anlamda entonasyonun, teknik işleyişin ve ses kalitesinin gelişimini sağlayan dizi çalışmalarının doğru parmaklandırılmış ve pozisyonlandırılmış bir sistemde, düzenli olarak çalışılması gereken önemli bir teknik işleyiş olduğu göz ardı edilmemelidir. Bu çalışma, AGSL keman eğitimcileri ve keman öğrenimi gören öğrencilerin günlük çalışma süreleri ve ders saatlerindeki dizi çalışmalarına yönelik elde edilen bulgular doğrultusunda, dizi çalışma önerisinde bulunmak amacıyla yapılmıştır. Ayrıca dizi çalışmalarına yönelik yeterliliğin sağlanması ve keman çalışma süresinde yeterli önem verilerek çalışılması açısından bu araştırma önemlidir. Bu çalışmada Isparta, Ankara ve Denizli Güzel Sanatlar Liselerinde keman eğitimi veren 7 keman eğitimcisinin, derslerinde gam çalışmalarına yer verme durumları ile Denizli Güzel Sanatlar Lisesinde keman öğrenimi gören 10 öğrencinin günlük keman egzersizlerinde gam çalışmalarına olan yaklaşımlarını incelemek amacıyla görüşme yapılmıştır. Bu amaçla; gamların keman derslerinde çalıştırılmasına ve öğrenciler tarafından çalışılmasına yönelik 7 açık

¹ Sorumlu Yazar e mail: edalkiran@mehmetakif.edu.tr / Doi: 10.22252/ijca.816806

uçlu sorudan oluşan “Görüş Alma Formu” oluşturulmuştur. Formun içeriğinin planlanması ve ilgili soruların hazırlanmasında uzman görüşü alınmıştır. Ayrıca 4 yıllık Güzel Sanatlar Liseleri keman öğretim programı ile Milli Eğitim Bakanlığı tarafından keman eğitimi için hazırlanan kaynak kitaplar veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Araştırmada ders saatlerinin yetersizliğinden kaynaklanan keman dersi kazanımlarının daraldığı, dizi çalışmalarına ders saatlerinde yeterince sürenin ayrılmadığı ve öğrencilere günlük egzersizlerinde dizi çalışmasına yönelik doğru keman çalışma davranışının yeterince kazandırılmadığı tespit edilmiştir. Milli Eğitim Bakanlığı 4 yıllık keman öğretim programında yer alan 9. sınıf gam çalışmaları için belirtilen tonalitelerin, 12. sınıfın teknik seviyesine uygun olarak, 12. sınıfa geçen öğrenciler için tekrardan çalışılmadığı ve kaynak kitaplarda yer almadığı tespit edilmiştir. Milli Eğitim Bakanlığı Keman Ders Kitaplarının gam çalışmalarına yönelik içeriğinin daha da geliştirilmesi evrensel metodolojiye uygun olarak tekrardan ele alınması sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Keman eğitimi, Dizi çalışmaları, Sol el teknik işleyiş, Entonasyon.

1.Giriş

Ortaöğretim düzeyindeki başlıca mesleksi müzik öğretim kurumları olan Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Bölümleri ve Devlet Konservatuvarları Lise Kısımları ve bunlara eşdeğer müzik hazırlık okulları, müzik alanındaki yükseköğretim programlarına öğrenci hazırlamaktadır. Bu açıdan 1999-2000 öğretim yılında sayıları 30'a ulaşan Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri 2000-2001 yılında 8 daha eklenerek 38'e 2001-2002 yılında da 43'e ulaşmıştır(Uçan,2005:459).

Ülkemizde mesleki açıdan hizmet veren müzik eğitimi kurumlarının sanat eğitimi ihtiyacına uygun program geliştirme süreçleri çeşitli faaliyetlerle yürütülmektedir. Bu açıdan müzik öğretim programı hazırlanırken ilk olarak öğretim hedeflerinin saptanması ve müzik öğretim hedeflerinin müzik eğitiminin türü, okulun düzeyi ve programın konumu birlikte gözönünde bulundurularak eğitimin genel ve sanatsal hedeflerinden, ülkesel-toplumsal ve bireysel gerçeklerden, müzik alanının özelliklerinden ve çağın gereklerinden yararlanılarak oluşturulması önemindedir (uçan,2005:66).

Güzel Sanatlar Liseleri keman öğretim programının tüm boyutları ele alındığında keman çalmada gerekli teknik çalışmaların ana öğelerinden birisi olan dizi çalışmaları, her gün düzenli olarak yapılması gereken bir ana çalışmadır. Sağ el ve sol el işleyişi geliştirmeye yönelik düzenli olarak çalışılan dizi çalışmaları, öğrencilere keman eğitiminin en başından itibaren uygulanması ve etüt edilmesi gereklidir.

Keman eğitiminde ustalığa giden yol uzun ve zordur. Bu amaca ulaşmak için özen ve azim gereklidir. Yetenek yolu kolaylaştırır fakat tek başına çok çalışmanın yerini tutamaz. Çok çalışmada yararlı sonuçlar getiremeyebilir. Çünkü hem iyi hem de kötü çalışma vardır. Ne yazık ki kötü olanı daha yaygındır. Bir icracı için en kısa zamanda en iyi sonucu veren etkili bir çalışmadan daha değerli bir şey yoktur. Bu açıdan öğretmenin öğrencisine öğreteceği en iyi kazanım iyi bir çalışma tekniğidir (Galamian,1962:93).

Keman eğitimi alan öğrenciler dizi çalışmalarına başladıklarında, dizi kitaplarının nasıl bir teknik gelişim sağladığı ve bu kaynaklar arasında ne tür farklı detayların olduğu konusunda bilgi sahibi olmadığı düşünülmektedir. Keman eğitimi süresince gereken dizi çalışmalarını yapan bir öğrenci ve bu çalışmaları gözlemleyen, yönlendiren keman eğitimcisinin dizi kitapları arasındaki teknik detayları ve farklılıkları bilmesi, çalışılacak olan kaynağın iyi seçilmesini ve kaynaktan daha iyi yararlanılmasını sağlayacaktır (Kim, 2006 :16).

Genel anlamda entonasyonun, tekniğin ve ses kalitesinin işleyişini ve gelişimini sağlayan dizi çalışmalarının, doğru parmaklandırılmış ve pozisyonlandırılmış bir sistematiğe düzenli olarak çalışılması gereken önemli bir teknik unsur olduğu göz ardı edilmemelidir.

Flesch öğrencilerin entonasyon ve gam çalışmaları için, vibratonun her bir sese uygulanmadan boş teller ile sesin doğruluğunu kontrol ederek doğru sese ulaştıklarına emin oluncaya kadar çalışmaları gerektiğini belirtmiştir (Marchuk,2012:29). Bu açıdan keman eğitimcisi entonasyon öğretiminde, tekniğin gelişimi, bireysel duyma becerisi ve kendini düzeltme dürtüsünün gelişimi için öğrenciye zaman tanımalıdır (Arney, 2006 :53).

Keman çalmada sol el sistematiğinin işleyişine yönelik, parmak hareketleri, önkol ve bilek işleyişinin çalgı üzerinde doğru biçimde kullanılması ve pozisyon geçişlerinde bu işleyişin akıcı ve müziksel yönüyle

aksatmadan uygulanması gerekmektedir. Doğru ses ile bütünleşik, doğruya en yakın entonasyonun kurulması ve teknik işleyişle doğrudan ilişkilendirilmesi gam çalışmalarının mutlak amacıdır.

Gam çalışmalarında amaca uygun ilke ve yöntemlerin belirlenmesi önemlidir. Bu açıdan, belirlenen ilke ve yöntemler doğrultusunda uygun materyaller kullanılarak yapılan çalgı eğitiminde giderek artan zorluk derecesiyle öğrenme gerçekleştirilir (Gasimova,2010:103).

Auer, keman eğitimi alan öğrenciler için dizi çalışmalarının ve diğer egzersizlerin önemini vurgulamıştır. Çünkü mükemmellik için vazgeçilmez fakat çekici olmayan dizi çalışmalarının öğrenciler için zorunlu yapmaları gerek çalışmalar olduğunu belirtmiştir. Bu açıdan dizi çalışmalarının entonasyon ve tonlamaya dikkat edilerek öncelikle bir oktav çalınıp ardından yavaş bir tempoda iki oktav olarak önce detaşe ve legato yay teknikleriyle farklı ritmik yapılarla birlikte çalışılması gerektiğini belirtmiştir (Auer, 1920:94-95).

Keman çalmada entonasyonun doğruluğu icracının işitsel tasarımlarının netliğine ve içsel duyuş düzeyine bağlıdır. İçsel duyuş ise icracının gerçekte duyulan müziğin bir ön duyuşuyla zihninde bu müziği canlandırmasını da sağlamaktadır (Aktaran:Torkum,2006:125). Bu açıdan gam çalışmaları seslerin ve entonasyonun zihinde canlandırılması yönünde bir ön çalışma, müzikal ve teknik işleyişi uygularken zihinsel ve fiziksel çalışmaların ana amaçlarını oluşturmaktadır.

Keman öğretimindeki entonasyon problemlerine yönelik işitsel eğitim de önemli bir rol oynamaktadır. Bu açıdan işitsel eğitimin de öncelikle dikkate alınması gerekir. İşitsel eğitimden yoksun bir keman öğretiminin amacına ulaşması zorlaşacaktır (Torkum,2006:122).

Keman çalgısının tuşe bölümü göz önüne alındığında, tuşenin 1. pozisyondan itibaren giderek genişlediği, sol el parmaklarının birbirine giderek yaklaştığı ve tellerin de daha yukarıya doğru yöneliminin olduğu göz önünde bulundurulmalıdır. Parmak hareketlerinin ve tel değişimlerinin yay basıncı ve ses gürlüğü ile olan doğru uyumu, kol ve dirsek koordinasyonu, yay kılının tel temas noktasına olan değişimi, parmak hareketlerinin yay bağları ile olan uyumu, sol kol dirsek yönelimlerinin tasarısı gam çalışmalarında diğer çalışılan alt işleyişler olarak düşünülebilir.

2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışma, Güzel Sanatlar Liselerinde keman eğitimi veren öğretmenlerin derslerinde dizi çalışmalarına yer verme durumlarını incelemek ve Güzel Sanatlar Liselerinde keman eğitimi alan öğrenciler için, gam çalışma önerilerinde bulunmak amacıyla yapılmıştır.

Bu amaçtan yola çıkılarak aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1. Güzel Sanatlar Lisesi 4 yıllık keman eğitim programı hangi teknik becerileri kapsamaktadır ve programda hangi dizilere yer verilmiştir?
2. Güzel Sanatlar Lisesi keman dersinde yer verilen dizi çalışmaları ile ilgili öğretmen görüşleri nedir?
3. Güzel Sanatlar Lisesi keman dersinde yer verilen dizi çalışmaları ile ilgili öğrenci görüşleri nedir?
4. Güzel Sanatlar Lisesi 9. sınıf ve 12. sınıf sol majör dizi önerisi nasıl olmalıdır?

3.Sınırlılıklar

Bu çalışma Güzel Sanatlar Liseleri keman dersi yıllık öğretim programında yer alan dizi çalışmaları, çalışma grubunda yer alan güzel sanatlar liseleri keman dersi öğretmenleri ve bu dersi alan öğrencilerin görüşleri ile sınırlıdır.

4.Yöntem

Bu çalışmada, betimsel araştırma modeli kullanılmış ve nitel araştırma tekniklerinden yararlanılmıştır. Nitel araştırma; "gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel sürecin izlendiği araştırma" olarak tanımlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2006).

5.Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu Isparta, Ankara ve Denizli Güzel Sanatlar Liselerinde görev yapan 7 keman eğitimi öğretmeni ve Denizli Güzel Sanatlar Lisesinde eğitim alan 10 keman dersi öğrencisi oluşturmaktadır.

6.Veri Toplama Araçları

Araştırmacı tarafından keman öğretmenleri ve öğrencilerine uygulanmak üzere hazırlanmış yarı yapılandırılmış görüşme formları, Güzel Sanatlar Lisesi keman öğretim programı ve Milli Eğitim Bakanlığı tarafından keman eğitimi için hazırlanan kaynak kitaplar veri toplama aracı olarak kullanılmıştır.

Keman öğretmenlerinin Güzel Sanatlar Lisesi Türk ve Batı Müziği Çalgıları Dersi (Keman) Öğretim Programında yer alan dizi çalışmalarını uygulamalarına ve keman dersini alan öğrencilerin yapılan dizi çalışmalarına ilişkin görüşleri, yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılarak elde edilmiştir. Yapılandırılmış görüşme „önceden yapılan ve ne tür soruların ne şekilde sorulup, hangi verilerin toplanacağını en ayrıntılı biçimde saptayan, görüşme planının aynen uygulandığı bir görüşmedir” (Karasar, 2005: 167). Bu amaçla; dizilerin çalıştırılmasına yönelik 7 açık uçlu sorudan oluşan “Görüş Alma Formu” oluşturulmuştur. Formun içeriğinin planlanması ve ilgili soruların hazırlanmasında uzman görüşü alınmıştır.

Milli Eğitim Bakanlığı Güzel Sanatlar Liseleri Keman Öğretimi Programının ve kaynak kitaplarının; öğretmen ve öğrenciler ile yapılan görüşmelerin sonunda elde edilen verilerin analizinde içerik analizi yönteminden faydalanılmıştır. İçerik analizi, belirli kurallara dayalı kodlamalarla, bir metnin bazı sözcüklerinin daha küçük içerik kategorileri ile özetlendiği sistematik, yinelenebilir bir teknik olarak tanımlanmaktadır (Büyüköztürk vd., 2008).

7. Verilerin Analizi

Görüşmelerden elde edilen veriler analiz edilerek sık kullanılan ifadeler belirlenmiş ve her bir katılımcının konu hakkındaki görüşlerinin görülebileceği biçimde tablolaştırılarak kullanılma sıklığı belirtilmiştir. Ayrıca ifadelerden seçilen örnekler de tablolardan önce sunulmuştur.

8. Bulgular ve Yorumlar

Güzel sanatlar liseleri keman öğretimi yıllık programı gam çalışmaları ve tonaliteler göz önüne alınarak analiz edildiğinde elde edilen bulgular, keman öğretimi öğretim programı içinde çalışılacak olan eserlerin dönemleri ve bu dönemlere uygun yay biçimleri dizi çalışmalarının hedefleri arasında olduğundan çalışma sıralamasına göre Tablo 1’de belirtilmiştir.

1“Güzel Sanatlar Lisesi 4 yıllık keman eğitim programı hangi teknik becerileri kapsamaktadır ve programda hangi dizilere yer verilmiştir?” sorusuna ilişkin bulgular.

Tablo 1 Güzel Sanatlar Liseleri Keman Öğretim Programı Analizi

AGSL 9 Sınıf			
Yay Tekniği	Pozisyon	Tonlar	Çalınan Eserler
Detaçe	1. Pozisyon	G maj e minör	Rönesans Dönem
Legato		D maj b minör A maj f#minör F maj d minör C maj a minör	
AGSL 10 Sınıf			
Yay Tekniği	Pozisyon	Tonlar	Çalınan Eserler
Martele	2. pozisyon kalarak	B bemol maj	

Stacatto		g minör	Barok Dönem
Detache	1-2 pozisyon geçişli	E bemol maj	
Legato		c minör	
AGSL 11 Sınıf			
Yay Tekniği	Pozisyon	Tonlar	Çalınan Eserler
Detache	3. pozisyon kalarak		Klasik dönem müzik biçimi
Legato		E majör	Sonat-Sonatin
Martele	1-3 pozisyon geçişli	d# minör	Konçerto-Konçertino
Stacatto			
AGSL 12 Sınıf			
Yay Tekniği	Pozisyon	Tonlar	Çalınan Eserler
Spiccato	4.pozisyon kalarak		Romantik dönem müzik biçimi
Detache		A bemol majör	Çağdaş dönem eserler
Legato	1-4 pozisyon geçişli	f minör	
Martele			
Stacatto	2-4 pozisyon geçişli		

Tablo 1’de Güzel Sanatlar Liseleri 4 Yıllık Keman Dersi Öğretim Programında keman öğrenimine başlayan 9. sınıf öğrenciler sol el işleyişte 1. pozisyonda on farklı tonalitede dizi çalışması yaparken, 10. sınıfta dört, 11. ve 12. sınıfta iki farklı tonalitede dizi çalıştıkları belirlenmiştir. Sol el pozisyon işleyişine yönelik her yıl bir pozisyon ve geçişli pozisyon çalıştıkları belirlenmiştir. Keman öğrenimi sürecinde detache ve legato yay tekniği çalışıldıktan sonra 10. ve 11. sınıflarda martele ve staccato, 12. sınıfta da spiccato yay tekniği çalışıldığı saptanmıştır.

2“Güzel Sanatlar Lisesi keman dersinde yer verilen dizi çalışmaları ile ilgili öğretmen görüşleri nedir?” sorusuna ilişkin bulgular

7 keman eğitimcisi ile yapılan görüşme sonucu ulaşılan veriler temalar halinde tablolaştırılarak sunulmuştur.

2.1. Keman dersinde dizi çalışmalarına ayrılan süreler

Tablo 2. Keman dersi öğretmenlerinin derste dizi çalışmalarına yer verme süreleri

Dizi Çalışma süresi	N
5dk	1
10dk	3
15dk	1
-	2

Tablo 2’de görüşme sonucunda 40dk keman dersi süresinin dizi çalışmalarına ayrılan ortalama süre 10dk olarak belirlenmiştir. Dizi çalışmalarının 40dk keman dersi süresinde en az 5dk en fazla 15dk yer verildiği saptanmıştır.

2.2. Eserin ve etütlerin tonuna ve yay tekniğine uygun dizi ve yay çeşitlemeleri ödevlendirmesi durumu

Tablo 3. eser ve etütlere uygun tonalite ve yay tekniklerinin dizi ödevlendirmesi durumu

Ödevlendirme Durumu	N
Evet Yapılıyor	3
Bazen Yapılıyor	2
Hayır Yapılmıyor	2

Tablo 3'te görüşmeye katılan üç öğretmen dizi ve yay çeşitlemesi ödevlendirmesi yaparken, iki öğretmen çalışılan etüt ve eserin tonalitesine uygun dizi çalışmasının bazen uygun olmadığını ve ders saatinin kısa olması nedeniyle sadece bazı derslerde ödevlendirme yaptıklarını, her ders yeni etüt geçmenin mümkün olmadığını fakat geçildikçe dizi çalışması ödevlendirmesi yapıldığını belirtmişlerdir.

2.3.Dizi çalışmalarına yönelik kullanılan kaynak kitaplar

Tablo 4 Dizi çalışmaları için kullanılan kaynaklar

Kullanılan Kaynak Kitaplar	N
Ömer Can	6
Oktay Dalaysel	4
Sevcik	2
Meb Ders Kitabı	2

Tablo 4'te görüşmeye katılan bir öğretmen pozisyon geçişi çalabilen öğrenciler için Dalaysel dizi kitabı, pozisyon geçişi çalamayan öğrenciler için ise Ömer Can kaynak kitaplarını kullandığını belirtmiştir. Görüşmeye katılan altı öğretmen Ömer Can kitabını kullanırken, yalnız iki öğretmen MEB ders kitabını kullandığını belirtmiştir.

2.4.Milli Eğitim Bakanlığı Güzel Sanatlar Liseleri keman eğitimi kitaplarındaki dizi çalışmalarına yönelik görüş

Tablo 5. MEB Keman Eğitimi Kitabı dizi çalışmalarına yönelik yeterlilik durumuna ilişkin öğretmen görüşleri

Öğretmen Görüşü	N
Oldukça Yeterli	1
Yeterli	1
Yetersiz	4
Fikrim Yok	1

Tablo'5'te görüşmeye katılan dört öğretmen yetersiz olduğu görüşünü bildirirken iki öğretmen oldukça yeterli ve yeterli görüşünü belirtmişlerdir. Yetersiz görüşünü belirten bir öğretmen diğer kaynak kitaplardan süre olduğunda çalışıldığını belirtmiştir.

2.5. Öğretmenlerin V. pozisyon 3 oktav dizi çalıştırma durumları

Tablo 6. V. pozisyon 3 oktav dizi çalışması önerisine ilişkin öğretmen görüşleri

Öğretmen Görüşü	N
Hayır	5
Evet	2

Tablo 6’da görüşmeye katılan iki öğretmen 11. sınıftan itibaren programın kazanımlarını tamamlayabilen veya bireysel farklılıkları göz önüne alınarak yapabilecek öğrencilere çalıştırılmalıdır görüşünü belirtmişlerdir. Diğer öğretmenler, IV. Pozisyonu çalışabilen öğrenci sayılarının az olması nedeniyle III. pozisyondan sonraki çalışmaların üniversiteye bırakılması gerektiği veya AGSL öncesi keman eğitimi alan öğrenciler hariç çalıştırılmamalıdır görüşünü belirtmişlerdir. V. Pozisyon III. oktav dizi çalışmasına yönelik olarak, öğrencilerin günlük keman çalışma süreleri, keman dersi süresi, çalışılan kaynakların niteliği, güzel sanatlar liseleri keman öğretim programı içeriği incelendiğinde, öğrencilerin pozisyon kullanmalarındaki teknik güçlükler ile kemana çalışmak için ayrılan süre ve çalışılan kaynağın niteliğinin etkili olduğu düşünülmektedir.

2.6. Öğrencilerin dört yıllık lise keman eğitimi sürecinde “Dizi Çalışmaları” nda karşılaştığı teknik zorluk durumları

Tablo 7 AGSL keman eğitimine ilişkin karşılaşılan genel güçlükler

Öğretmen Görüşü	N
Var	6
Yok	1

Tablo 7’da görüşmeye katılan altı öğretmen öğrencilerin; sağ el yay işleyişi bakımından spiccato, staccato, legato yay teknikleri, sol el parmak duatesini uygun çalabilme, tonalite ve dizi çalışmalarının önemine yönelik yaşanan teknik zorlukları belirtirken, yalnız bir öğretmen teknik zorluk yaşamadıklarını belirtmiştir.

3 “Güzel Sanatlar Lisesi keman dersinde yer verilen dizi çalışmaları ile ilgili öğrenci görüşleri nedir?” sorusuna ilişkin bulgular

10 öğrenci ile yapılan görüşme sonucu ulaşılan veriler temalar halinde tablolaştırılarak aşağıda sunulmuştur.

3.1. Öğrencilerin günlük keman çalışma süreleri?

Tablo 8 AGSL öğrencileri günlük keman çalışma süreleri

Öğrenci Görüşü	N
30dk	2
45dk	1
60dk	5
90dk	2

Tablo 8 ‘de görüşmeye katılan öğrenciler günlük keman çalışma sürelerini, en az 30dk en fazla 90dk olarak belirtmişlerdir.

3.2. *Günlük keman çalışma süresi içerisinde dizi çalışma süresi durumu*

Tablo 9 AGSL öğrencileri günlük dizi çalışma süreleri

Öğrenci Görüşü	N
Bazen çalışıyorum	3

10dk çalışıyorum	3
Bir kere çalışıyorum	2
15dk çalışıyorum	1
30dk çalışıyorum	1

Tablo 9'de görüşmeye katılan öğrenciler dizi çalışmalarına en fazla 30dk en az 10dk ayırdığını belirtirken, üç öğrenci bazen çalıştığını, iki öğrenci çalışmaya başlamadan önce yalnız bir kere çalıştığını belirtmiştir. Öğrencilerle yapılan görüşmede elde edilen bulgular doğrultusunda, dizi çalışmalarının önemini ve gerekliliğinin iyi anlayamadığı, öğrencilerin dizi çalışmalarına ayırdıkları sürenin çalışma için yeterli olmadığı tespit edilmiştir.

3.3. Dizi çalışmaları için kullanılan kaynak kitap

Tablo 10 AGSL öğrencilerinin kullandıkları dizi çalışması kaynakları

Öğrenci Görüşü	N
Ömer Can	8
Kaynak Kullanmıyorum	2

Tablo 10'da görüşmeye katılan sekiz öğrenci dizi çalışmalarına yönelik Ömer Can kitabını çalışma kaynağı olarak belirtirken, iki öğrenci kaynak kitap belirtmemiştir.

3.4. Dizi çalışmalarının keman eğitimindeki önemine yönelik durum

Tablo 11 AGSL öğrencileri dizi çalışmalarının önemine ilişkin durum

Öğrenci Görüşü	N
Evet Önemli	10
Hayır Önemli Değil	-

Tablo 11'de görüşmeye katılan öğrencilerin tümü dizi çalışmalarının, tonalitenin anlaşılmasında, parmakların tuşe üzerindeki işleyişinde, ritim ve ses biçiminde, entonasyon sol el sistematığının gelişimine yönelik önemli olduğunu belirtmişlerdir. Dizi çalışmalarının önemsiz olduğuna yönelik bir görüş belirtilmemiştir.

3.5. Dizi çalışmalarında karşılaşılan problemlere yönelik durum

Tablo 12 AGSL öğrencileri dizi çalışmalarlarıyla ilgili karşılaştıkları problem durumları

Öğrenci Görüşü	N
Sol el işleyişe yönelik	8

karşılaşılan problem	
Sağ el işleyişe yönelik karşılaşılan problem	1
Problem yok	1

Tablo 12'de görüşmeye katılan sekiz öğrenci sol el işleyişe yönelik, pozisyon geçişi, entonasyon, sol el parmak durumu ve duateye yönelik problem belirtirken, yalnız bir öğrenci sağ el yay işleyişi bakımından problem belirtmiştir. Görüşmeye katılan iki öğrenci problem belirtmemiştir.

3.6. Eser-etüt ve dizi çalışmalarında edisyon üstündeki duatenin uygulanma durumu

Tablo 13 AGSL öğrencilerinin sol el işleyişe yönelik duateyi uygulama durumları

Öğrenci Görüşü	N
Evet	10

Tablo 13'de görüşmeye katılan öğrencilerin tümü dizi çalışmalarında kaynak üzerinde yazan duateye uygun çalıştığını ve dikkat ettiğini belirtmişlerdir.

3.7. AGSL keman eğitimi alan öğrencilerin dizi çalışmalarına yönelik amaç

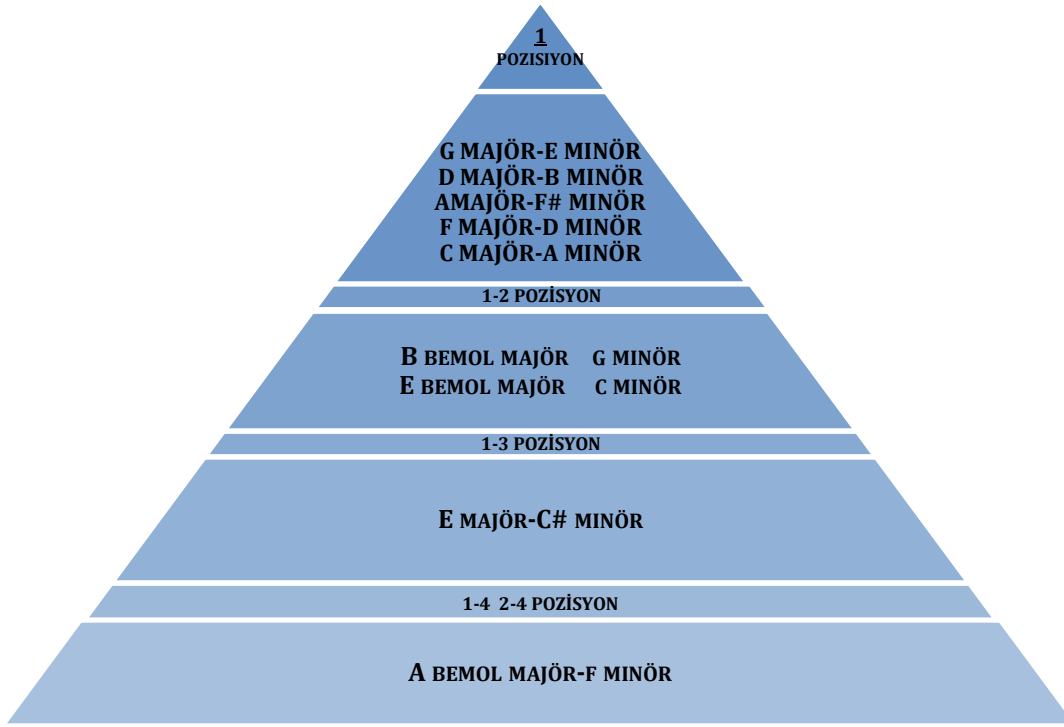
Tablo 14 AGSL öğrencileri dizi çalışma amacına yönelik durum

Öğrenci Görüşü	N
Sol el işleyişe yönelik amaç	9
Sağ el yay işleyişine yönelik amaç	1
Görüş belirtilmemiş	1

Tablo 14'de görüşmeye katılan dokuz öğrenci, sol el işleyişe yönelik tona adapte olmak, doğru bir entonasyona ulaşmak, sol el parmakların işleyişine yönelik kolaylık sağlamak amacıyla dizi çalışması yaptığını belirtirken, yalnız bir öğrenci hem sol el hem de sağ el işleyişe yönelik dizi çalıştığını belirtmiştir. Bir öğrenci görüş belirtmemiştir.

4 “Güzel Sanatlar Lisesi 9. sınıf ve 12. sınıf sol majör dizi önerisi nasıl olmalıdır?” sorusuna yönelik bulgular.

Güzel Sanatlar Liseleri keman öğretim programı dizi çalışmaları program içeriği bakımından incelendiğinde dizi çalışması gibi önemli bir teknik kavramın program içeriğinde en çok I. pozisyonda on farklı tonda yapıldığı sol el pozisyon sistematigi ve yay gelişimleri arttıkça tonalitenin azaldığı belirlenmiştir.

Şekil 1 AGSL Yıllık Keman Öğretim Programı dizi tonaliteleri ve pozisyon çalışmaları durumu

Şekil 1’de 9. sınıfta 1. pozisyonda on farklı tonalite uygulanırken 10. sınıfta I. ve II. pozisyonu çalışan öğrenciler dört ayrı tonalitede 11. sınıfta I. ve III. pozisyonu çalışan öğrenci iki farklı tonalitede 12. sınıfta ise I.II.III.ve IV. pozisyonu kullanan öğrenciler yalnızca iki farklı tonalitede dizi çalışması yaptığı saptanmıştır. Keman öğrenimi bakımından dizi kitaplarında başlangıç tonlarından biri olan G majör tonunda yalnızca I. pozisyonda yani bir oktav dizi çalarak mezun olduğu tespit edilmiştir.

Keman eğitimi açısından, pozisyon sistemi geliştiren tonalitenin ve tonaliteye uygun oktavların da gelişmesi gerektiği düşünülmelidir. Dört sene keman öğrenimi gören bir öğrencinin çalıştığı tonaliteleri sol el gelişimine uygun oktav aralığında tekrardan çalışması gözden kaçırılmamalıdır.

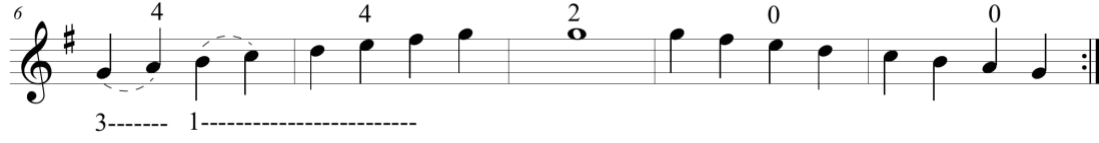
Güzel Sanatlar Liseleri Keman Öğretim Programına göre hazırlanan Milli Eğitim Bakanlığı keman ders kitaplarında öğrencilerin çalışması planlanmış pozisyon sınırlılığı, dizi çalışmaları için kullanılabilecek kaynak kitaplara göre uygun olmadığından, öğrencilerin dört yıllık keman öğrenimi süresince 9. sınıfta uygulanan tonalitelerin bir oktav aralığında çalışarak mezun olduğu saptanmıştır. Bu durum öğrencilerin pozisyon geçişlerinde yaşadıkları sorunları ve pozisyonlarda yaşanan tonalite kavramlarının yerleşmemesini açıklar niteliktedir.

4.1 Güzel Sanatlar Liseleri 9. ve 12. sınıf keman öğretim programına göre sol majör dizi önerisi aşağıda belirtilmiştir. Diğer tonalitelerde de öğrencilerin sınıf ve teknik düzeye uygun olarak özellikle “re majör, la majör, mi majör, Fa majör ve Do majör” tonlarında 12. sınıfta oktavları genişleterek tekrardan çalışılması önerilmektedir.

Şekil 2. Sol Teli- Re Teli

Şekil 3 La Teli ve Mi Teli

Şekil 4 Sol majör iki oktav

Şekil 5 Sol majör iki oktav arpej

Şekil 6 Sol majör üçlü aralık

Şekil 7 Sol majör üçleme arpej

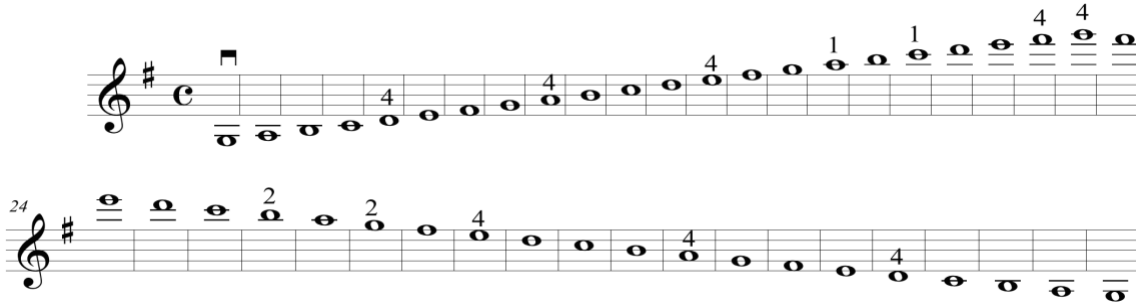

Şekil 8 Sol majör iki oktav legato

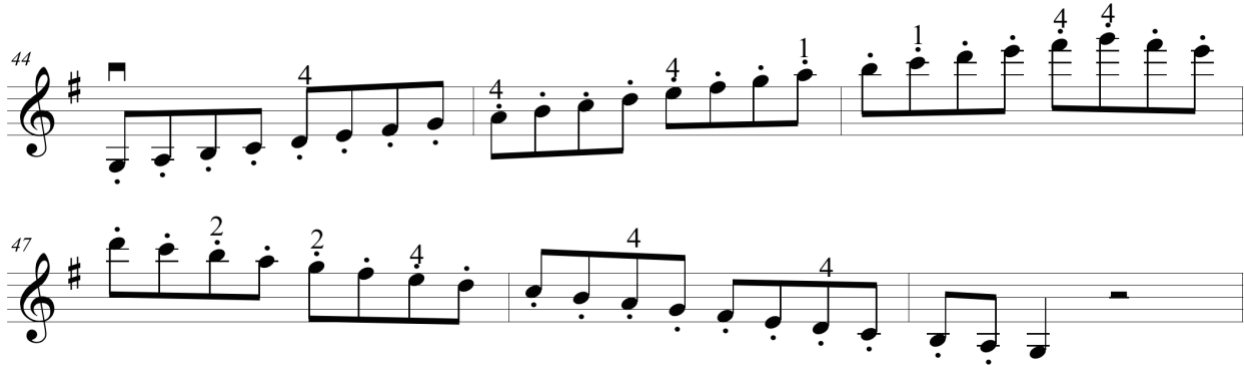
Güzel Sanatlar Liseleri 12. sınıf keman öğretim programına göre I.II.III.IV. pozisyonlarda, Spiccato, Detaşe, Legato, Martele ve Staccato yay tekniklerinde öğrencilerin programda belirlenen tüm tonalitelere uygun pozisyon geçişli dizi çalmaları ve mümkün olduğunca geniş oktav kullanarak dizi çalışabilmeleri için evrensel duateye uygun sol majör dizi önerisi aşağıda belirtilmiştir.

4.2. 12. sınıf sol el entonasyon, parmak numarası ve doğru ses elde etmeye yönelik dizi çalışması önerisi.

V. pozisyon III oktav dizi önerisi yapılmıştır. Dört senelik keman öğrenimi süresince dört pozisyon geçişli çalabilen bir öğrenci dizi üzerinde V. pozisyon kullanımına yönelik çalışma yapabilir. Yukardaki öneri sol el işleyişini etüt etmek üzere çalışıldıktan sonra yay biçimleri çalışmalarıyla birleştirilmelidir. Bu şekilde dört pozisyon geçişli çalışan bir öğrenci V. pozisyonda sol majör dizi ile birlikte üç oktav çalabilme becerisini kazanacaktır.

4.3. 12. sınıf Detaşe, Martele, Staccato ve Spiccato yay biçimine yönelik sol majör dizi önerisi.

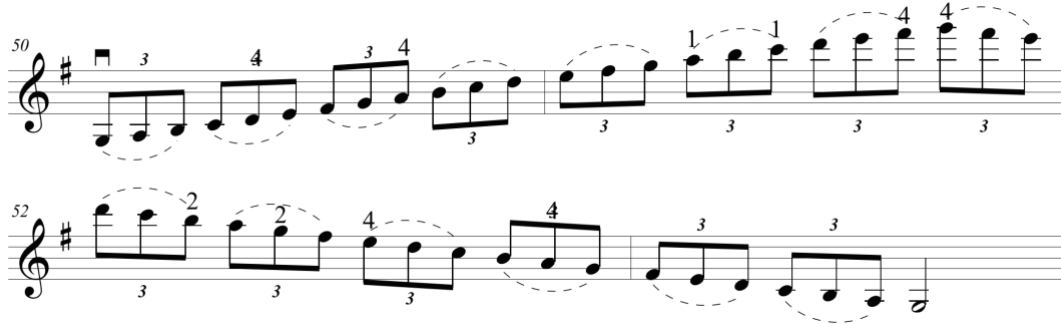
Yukarıdaki sol majör üç oktav dizi önerisi sol el parmak numarası ve pozisyon geçişleriyle ilgili sol el işleyişine yönelik davranışları kazandıktan sonra sağ el işleyişine yönelik detaşe ve staccato biçiminde çalışılabilir.

4.4. 12. sınıf alt yay ve üst yay kullanımına yönelik sol majör dizi önerisi.

Yukarıdaki sol majör üç oktav dizi önerisi sağ el alt ve üst yay kullanımına yönelik öneridir.

4.5. 12. sınıf detaşe ve legato üçleme biçiminde sol majör dizi önerisi.

4.6. 12. sınıf legato yay biçimine yönelik sol majör dizi önerisi.

4.6.1.

4.6.2.

4.6.3.

Sol el işleyişine yönelik pozisyon geçişleri sağlandıktan sonra, legato yay biçimine yönelik yukarıda verilen alıştırmalarda yayın bölümlenmeleri nota sürelerine uygun bir biçimde yay simetrisi kullanılarak, çeşitli kümelemeler ile beraber çalışılmalıdır.

Sonuç ve Tartışma

Sonuç olarak, ders saatlerinin yetersizliğinden kaynaklı keman dersi kazanımlarının daraldığı, dizi çalışması gibi önemli bir teknik beceriye ayrılan sürenin maksimum 15dk olduğu belirlenmiştir. Ders saati süresince maksimum 15dk ayrılan dizi çalışmalarına, öğrencilerin de günlük çalışmalarında en az 5dk en çok 30dk ayırdığı bir egzersize dönüştüğü sonucuna ulaşılmıştır.

Keman virtüözü ve eğitimcisi olan Jascha Heifetz, dizi ve arpej çalışmalarının keman eğitimindeki yerini vurgulamak amacıyla; keman çalışma sisteminin temelini oluşturan dizi ve arpej çalışmalarıyla ilgili "öğrencilerin nasıl çalışması gerektiği sorusuna" şu şekilde yanıt vermiştir.

Eğer keman çalışmak için yarım saatim var ise bunun 20 dakikasını dizi ve yay çeşitlerine ayırırım geriye kalan 10 dakikada çalıştığım diğer parçalara bakarım fakat bu parçaların içinde en zor pasajları seçerim. Öncelikle sol elin doğru biçimde işlemesi, sağ elin de iyi ve formda olması gerekir. Çünkü tekniğin ve işleyişin izin verdiği ölçüde parçaları çalabilirsin (Kopytova,2004 s:20).

Heifetz'in cevabından yola çıkılarak, toplam çalışılan sürenin 3'te 2'sinin yani çalışmanın yarısından fazlasının dizi ve arpej çalışmalarına ayrılması gerektiği söylenebilir.

Güzel Sanatlar Liseleri Keman Öğretimi Yıllık Programı incelendiğinde 9. sınıfta keman öğrenimine başlayan öğrenciler kemanda duruş-tutuş ve işleyişe yönelik yay çalışmaları ve doğru ses elde ettikten hemen sonra sol el çalışmalarıyla birlikte dizi çalışmalarına başlamaktadır.

Dizi çalışmalarına ne zaman başlanması gerektiği ile ilgili Dr. Rafael Memedaliyev'in Gamlar üzerine çalışmalar isimli makalesinde keman eğitiminde başlangıç aşamasında boş tellerde yayın kullanımı sağlandıktan sonra dizi çalışmalarına başlanmalıdır. Diziler müzik eserlerinin temelini oluşturan nota dizileridir. Bu diziler iyi etüt edildiği zaman eserler tam ve doğru icra edilebilir. Olarak belirtmiştir (Memedaliyev, 2004 s:121).

Öğretmen görüşmelerinde elde edilen bulgular ve AGSL keman öğretim programındaki eksiklikler doğrultusunda Milli Eğitim Bakanlığı Keman Ders Kitaplarının yetersiz olduğu sonucuna varılmıştır.

Güzel Sanatlar Liseleri Keman Öğrenimi Yıllık Programına ilişkin pozisyon ve dizilerde kullanılan oktavlara yönelik V. pozisyon III oktav dizi çalıştırılmasının gerekli olduğu düşünülmektedir. Keman öğrenimi gören öğrencilerin Şekil 1'de görüldüğü üzere 9. sınıftan 12. sınıfa kadar işledikleri dizi çalışmaları için seçilen tonalitelerde sol el işleyişine yönelik oktav ve pozisyon becerisi artarken, 9. sınıfta çalıştığı tonaliteler için pozisyon ve oktav genişliğine uygun dizi çalışması yapılmadığı tespit edilmiştir.

Keman eğitimi materyallerinde uygulanan kalıcı ve geçişli pozisyon etütleri VII. pozisyona kadar gösterilmektedir. VII. pozisyonun dışında kalan (8-9-10-11) pozisyonlar dizi çalışmalarında uygulamaktadır. Bu düşünceden yola çıkarak öğrenciler en az III geçişli pozisyon çalıştıktan sonra III oktav dizi çalışmaları için sol el işleyişe yönelik V. pozisyonu kullanabilirler.

Öğrencilerle yapılan görüşme sonucunda, dizi çalışmalarının;

1. tonalitenin gelişimine,
2. sol el gelişimine,
3. ritmik gelişime,
4. entonasyon gelişimine katkı sağladığı belirlenmiştir.

Ünlü keman eğitimcisi Ivan Galamian'a göre dizi çalışmalarına keman eğitimiyle hemen birlikte başlanmalıdır. Çünkü dizi çalışmaları entonasyon, sol el işleyişi ve duruşu, sağ ve sol el koordinasyonu, ses kalitesi, yay karakteri ve biçimi, vibrato gibi önemli teknik becerilerin kazanılması ve gelişmesini sağlayan teknik çalışmaların başında gelir (Pernecky,1998 s:86).

Dizi egzersizleri, teknik ve müzikalitenin gelişmesi için mutlaka günlük çalışmaların içinde yer almalıdır. Bu açıdan Galamian dizi çalışmaları için çeşitli önerilerde bulunmuştur. Sesin yoğunluğu ve kalitesine yönelik kreşendo-dekreşendo, tempo, vibrato kuvveti, yayın ritme olan uyumu, yay biçimleri, pozisyon ve pozisyon geçişleri gibi egzersizlerle çalışılmasını ve geliştirilmesini vurgulamıştır (Pernecky,1998 s:86).

Carl Felsch, keman çalmada öğrencilerin teknik düzeltme ve müzikal olmayan teknik çalışmalarda dahil olmak üzere her tür aşırı çalışma sürecine yönelik uyarmıştır. Belli bazı teknik çalışma yönelimlerinin tüm teknikleri kısa sürede çalışılmasından daha faydalı olduğunu belirtmiştir. Keman çalmayı bir hareket egzersizi olarak değil ileri derecede müzikal yönelim olarak görmeleri noktasında uyarmıştır. Tavsiye ettiği çalışma planında bir saat gam ve yay egzersizleri, bir buçuk saat belirlenen etüt ve eserlerde yer alan teknik çalışmalar ve bir ile bir buçuk saat ise eser ya da çalışılmış olan eserlerin tekrarlarının çalışılmasını belirtmiştir (Arney, 2006 :44).

Dizi çalışmalarına yönelik önerilerde 9. sınıfta uygulanan tonalitelerin 12. sınıfta III oktav olarak uygulanması gerektiği, dizi çalışmalarıyla ilgili ayrıca bir ders saatinin koyulması sonucuna varılmıştır.

Ayrıca AGSL Keman Öğrenim Programı 11. sınıfta yer alan yay tekniklerinde Spiccato yay tekniğinin uygulanmadığı fakat programda belirtilen eserlerin dönem özellikleri içerisinde klasik dönem eserlerin seslendirilmesi kazanımı tespit edilmiştir. Klasik dönem eserler, dönem özelliklerine uygun yay teknikleri bakımında Spiccato yay tekniğinin uygulandığı ve uygulanması gereken bir dönemdir. Keman eğitimi programına yönelik Spiccato yay tekniğinin 11 sınıfta öğrencilere uygulanması yada klasik dönem eserlerin 12. sınıfta seslendirilmesi sonucuna varılmıştır.

Kaynakça

Arney, K. M. (2006). A Comparison of the Violin Pedagogy of Auer, Flesch And Galamian: Improving Accessibility And Use Through Characterization And Indexing, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. The University Of Texas

Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2008). "Bilimsel Araştırma Yöntemleri". 2. Baskı. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Heejung Kim.(2006). "Violin Scale Books From Late Nineteenth Century to the Present-Focusing on Sevcik,Flesch,Galamian and Sassmannshaus". Doctor of Musical Art. University of Cincinnati.

Galamian İvan.(1962). "Principles of Violin Playing And Teaching".

Galina Kopytova.(2004). "Jascha Heifetz Eral Years in Russia". İndiana University Press.

Gasimova Tamilla. 2010. "Piyano Öğrenme ve Öğretme Teknikleri". Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi.

Karasar, N. (2005). "Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar, İlkeler, Teknikler". 15. bs. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Leopold Auer. "Violin Playing As I Teach It" Frederick A. Stroke Company. New York. 1921.

- Marchuk, O. (2012) Violin Intonation. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Lahti University Of Applied Sciences
- Memedaliyev Rafael.(2010). “*Gamlar Üzerine Çalışmalar*”. Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi. Sayı 25.
- Permecky M. Jack., Fink Lorraine. (1998). “*Teaching The Fundamentals of Violin Playing*”. Florida.
- Torkum Erol, “ Entonasyon Açısından Keman Öğretimi” Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. Cilt8. Sayı 2. Aralık 2006
- Uçan Ali. 2005. “Müzik Eğitimi Temel Kavramlar-İlkeler-Yaklaşımlar ve Türkiye’deki Durum” Evrensel müzik evi. 3. Basım, Ankara